

KESİT AKADEMİ DERGİSİ

ISSN: 2149-9225

The Journal of Kesit Academy

TÜRKİYE'DEKİ İNTERNET GAZETECİLİĞİNİN ETİK
DEĞERLERİ:
5651 VE 7253 SAYILI KANUNLARIN İNCELEMESİ

ETHICAL VALUES OF INTERNET JOURNALISM
IN TURKEY:
ANALYSIS OF LAW NO 5651 AND 7253

Metehan ÖZIRMAK*

Makale Türü/ Article Information/ Информация о Статье: Araştırma Makalesi/ Research Article/ Научная Статья

Atıf / Citation / Цитата

Özırmak, M. (2021). Türkiye'deki İnternet Gazeteciliğinin Etik Değerleri: 5651 ve 7253 Sayılı Kanunların İncelemesi. *Kesit Akademi Dergisi*, 7 (27), 352-362.

Özırmak, M. (2021). Ethical Values of Internet Journalism in Turkey: Analysis of Law No 5651 and 7253. *The Journal of Kesit Academy*, 7 (27), 352-362.

 10.29228/kesit.51365

Geliş / Submitted / Отправлено: 10.05.2021
Kabul / Accepted / Принимать: 21.06.2021
Yayın /Published / Опубликованный: 25.06.2021

Bu makale İntihal.net tarafından taranmıştır. This article was checked by Intihal.net. Эта статья была проверена Интихал.нет Bu makale Creative Commons lisansı altındadır. This article is under the Creative Commons license. Это произведение доступно по лицензии Creative Commons.

*Arş. Gör. İstanbul Gelişim Üniversitesi, mozirmak@gelisim.edu.tr

KESİT AKADEMİ DERGİSİ

ISSN: 2149-9225

The Journal of Kesit Academy

TÜRKİYE'DEKİ İNTERNET GAZETECİLİĞİNİN ETİK DEĞERLERİ:

5651 VE 7253 SAYILI KANUNLARIN İNCELEMESİ*

ETHICAL VALUES OF INTERNET JOURNALISM IN TURKEY:

ANALYSIS OF LAW NO 5651 AND 7253

Arş. Gör. Metehan ÖZIRMAK

Öz: 21. Yüzyıl teknolojinin değişim ve dönüşüm süreçlerini de beraberinde getirmiştir. Bu yeni dönem ve yeni süreç iletişim teknolojilerinde de değişimi ortaya çıkarmıştır. İletişim teknolojilerinin önemli bir parçası da yeni iletişim teknolojileri olarak adlandırılmaktadır. Yeni iletişim teknolojileriyle birlikte internet kullanımının artması ve bu çerçevede insanların bilgiye hızlı ulaşma isteğiyle birlikte internet haber sitelerine olan talep artmıştır. Küresel çapta hızla yayılan bilgi kitlelerin daha çabuk bilgiye ulaşma talebini de beraberinde arttırmıştır. Bu bağlamda İnternet haber sitelerinin, geleneksel medyadan farklı olarak geniş rekabet ortamında haber sunumlarına farklılık getirmesi zaman zaman etik ihlallere yol açabilmektedir. Yaşanan bu etik ihlaller insanların doğru bilgiye ulaşmasını gitgide zorlaştırmaktadır. Toplumun enformasyona en hızlı şekilde ulaşma isteğinden dolayı internet gazeteciliği çatısı altında yapılan yayınların her yönüyle donanımlı olması gerekmektedir. Aksi halde internet platformları ile hızla yayılan doğruluğu teyit edilmemiş bilgiler toplumsal sonuçlar doğurabilmektedir. Bu çalışmada Türkiye’de internet gazeteciliğinin tarihçesi hakkında bilgi verilerek etik kavramı açıklanmış ve internete özgü ilk düzenleme olan 5651 sayılı kanun ve 31/07/2020 tarihinde resmi gazetede yayınlanan 7253 sayılı kanun olan ‘İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’ incelenerek bu bağlamdaki ilgili maddeler çerçevesinde internet gazeteciliğinin yasal düzenlemelerdeki konumu irdelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Etik, internet gazeteciliği, kanun, medya.

---

* “COPE-Dergi Editörleri İçin Davranış Kuralları ve En İyi Uygulama İlkeleri” beyanları: Bu çalışma için herhangi bir çıkar çatışması bildirilmemiştir. Bu çalışma için etik kurul onayı gerekmemektedir. Statements of “COPE-Code of Conduct and Best Practices Guidelines for Journal Editors”: No conflicts of interest were reported for this article. Ethics committee approval is not required for this article.

Abstract: The interest to news websites had been increased as reason of increasing of internet usage together with new communication technologies. The news websites make some discrepancy to their news causing ethical violation betimes, as the difference from traditional media. These ethical violations make people to get exact information harder. The broadcasts which are on the roof of internet journalism should be fully equipped in purpose to people’s desires to get the information from the fastest way. If not, unconfirmed information might cause social problems. In this research, the ethics of internet journalism will be examined with informing of its history. And, the internet journalism’s position into legal adjustments will be studied while analyzing the first digital journalism adjustment’s items belonging to the law no 5651 and the law no 7253’s relevant items being issued on 31th of July 2020 in Turkey’s official Journal.

Key Words: Ethics, internet journalism, law, media.

1. Giriş

İnternetin yaygın kullanımının başlamasıyla birlikte en çok etkilenen alanların başında medya gelmektedir. Gazeteciliğin internet ortamına aktarılmasıyla, geleneksel gazetecilikte yaşanan etik sorunların yanında internet ortamında da bunlara ek olarak alışılmadık yeni ihlaller ortaya çıkmıştır. Haberlerde verilen yanlış bilgiler, özel hayatın ve kişilik haklarının göz ardı edilmesi, güvenilir haber kaynaklarının kullanılmaması ve haber ile reklam ayırımının yapılmaması bu ihlallere örnek olarak gösterilebilmektedir.

Dijitalleşen dünyamızda internetteki haber portallarının daha çok okunma hedefleri, okuyucuları sitelerine yönlendirmek amacıyla yaptıkları tıklanma tuzakları ve arama motorlarında öne çıkabilmek için uyguladıkları yöntemler ile birlikte etik sorunlar artış göstermektedir. İnternet ile birlikte haberlerin paylaşılma hızının giderek artması bilginin paylaşımının hukuki yönünden de değerlendirildiğinde etik standartlarının aşılmasına neden olmaktadır. Bu durumun önüne geçebilmek adına bir takım önlemlerin alınması gerekmektedir.

Türkiye’de internete özgü ilk düzenleme olan ve 2007 yılında kabul edilen 5651 sayılı ‘İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun’ olmuştur. Burada eksikliği tespit edilen maddelere; 31 Temmuz 2020 tarihli ve 31202 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 7253 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (“Kanun”) kapsamında 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun’da (“5651 sayılı Kanun”) internet ortamında bir takım düzenlemeler yapılmıştır.

Bu çalışmada internet gazeteciliğinde yaşanan etik sorunlara değinilerek, belirtilen kanunlar kapsamında internet gazeteciliğinde ortaya çıkan eksiklere yönelik önleyici maddeler olup olmadığına yönelik incelemeler yapılmıştır.

2. İnternetin Tarihçesi ve Türkiye’de İnternet Gazeteciliği

1969 yılında Amerikan Savunma Bakanlığı tarafından oluşturulan Arpanet’in, 1990 yılında internet adını almasıyla iletişim alanında köklü değişimler yaşanmıştır. İnternet başlarda bir amaç olgusu olarak ortaya konulmamıştır. Bir yan ürün olarak ortaya çıkmış, geliştirilmiş ve bugünkü üst düzey kullanım standartlarına erişmiştir (Özgen, 2000: 57-64). İnternetin ortaya çıkışının soğuk savaş dönemine gelmesi bir tesadüf değildir. O dönemin yarattığı gereksinimler sonucu ortaya çıkan internetin bu çıkışındaki en önemli etken, 1957’de Sovyetler Birliği’nin ilk uydusu olan Sputnik’i başarılı bir biçimde uzaya göndermesi olmuştur. Daha sonra iki büyük kuvvet olan ABD ve Sovyetler Birliği arasında bir rekabet ortamı oluşmuş ve uzaya uydu gönderme yarışları başlamıştır. Amerika Birleşik Devletleri Savunma Bakanlığı İleri Araştırma Projeleri Ajansı (Defence Advanced Research Projects Agency - DARPA) adıyla uyduları ve bağlı teknolojileri geliştirmeyi amaçlayarak bir birim kurmuştur. Bu birimin kurulmasıyla birlikte güçlü bir iletişim ağına ihtiyaç duyulduğu kanısına varılmıştır. Askeri amaçlarla kullanılmak üzere internet öncülü olan ARPANET’in kurulumu bu şekilde gerçekleşmiştir.

Çok sayıda bilgisayarı birbirine bağlayan ve uluslararası bir ağ sistemi olan internet, küreselleşen dünyamızda herkes tarafından kullanılarak, sivil bir amaca hizmet eder biçimde varlığını sürdürmektedir.

Türkiye’de ilk internet bağlantısı 12 Nisan 1993 tarihinde 64 Kbps kapasiteli kiralık hat ile ODTÜ’de gerçekleştirilmiştir. Bu tarih aynı zamanda ülkemizde internetin miladı olarak kabul edilmektedir. İnternetin medya açısından gelişimini inceleyecek olursak; Aktüel Dergisi, içeriklerini internete taşıyan ilk yayın olma özelliğini taşımaktadır (Özgen, 2009). Boğaziçi Üniversitesi öğrencileri tarafından güncellenerek sunucu bilgisayarlar vasıtasıyla dünyaya açılmıştır. O dönem henüz internet yayını olmayan gazetelerin eksikliğini ise Ocak 1996’da internet üzerinden yayımlanmaya başlayan Xn (eksen) kapatmıştır. Xn’in çalışanları, her gün gazeteleri tarayarak seçtikleri haberleri ve köşe yazılarını internete aktarmıştır. Milliyet gazetesi ise 27 Kasım 1996 tarihi itibarıyla içeriğinin tamamını internete aktarmaya başlamıştır. Daha sonrasında ise Hürriyet ve Sabah gazeteleri Milliyet gazetesinin gerçekleştirmiş olduğu bu öncülüğün takipçileri olmuştur. Bağımsız yayın yapan ilkte site ünvanı ise Nethaber’e aittir. Nethaber Superonline’in internet sitesine bağlı olarak kurulmuş ve Reuters ile Anadolu Ajansı’nın haberlerini okuyucuları ile buluşturmuştur. Yaşanan bu gelişme internet yayıncılığı açısından önemli bir adım olmuştur. İçeriği tamamen kendisine özgü olan ve bağımsız yayıncılık yapan ilk site, gazeteci Ahmet Tezcan tarafından kurulan www.dorduncukuvvetmedya.com kendisine özgü yayıncılık yapan ilk site olmuştur. Televizyonda program olarak yayınlanan “Dördüncü Kuvvet Medya” bu imkanını kaybedince, internete taşınarak basın etiği konusunda ilgili gazetecileri de aynı ortamda buluşturmuştur. Mayıs 1998’de İnternet üzerinden yayınlanmaya başlayan site, hiçbir gruba bağlı olmadan yayın yapan sitelerin de öncülüğünü yapmıştır (Gezgin, 2018: 92).

İnternetin kullanım alanı günümüz koşullarında oldukça yaygınlaşmıştır. Ticaret, bankacılık, medya, eğitim, reklam gibi oldukça geniş alanlarda kullanılabilir. World Wide Web’in de artan popülaritesi, internet tüketimine büyük etkide bulunmuştur. İnternet kullanımındaki artış radyo, televizyon ve gazete gibi geleneksel medyaya olan ilgide büyük düşüslere yol açmıştır. Ana akım medyadaki bu düşüşün temel nedeni, internetin gelişimiyle doğru oran-

tılı olduğu düşünülmektedir.

Gelişen internet teknolojileri ve internetin yaygın kullanımıyla birlikte internet gazeteciliği de kullanımını arttırmakta ve etkinliğini sürdürmektedir. İnsanlar tarafından bilgiye en hızlı ulaşma isteği internet gazeteciliğini toplum adına cazip kılmaktadır. Fakat en hızlı şekilde bilgi verme isteği ve yarattığı panik ile beraber oluşan tıklanma kaygıları internet gazeteciliğinde zaman zaman etik problemleri de ortaya çıkarmaktadır. Verilen bilgilerin doğruluğu tam olarak netleşmeden okuyucuyla paylaşabilmekte ve okuyucuyu yanıltabilmektedir. Bu problemlerin temelinde yatan büyük neden ise internet gazeteciliğinin kontrolünde hukuki bir dayanak noktası olmayışıdır.

Gittikçe kurumsallaşan bir yapıya sahip olan internet gazeteleri günümüzde kendilerini sürekli yenileyen bir mecra haline dönüşmüşlerdir. Bilgiye ulaşma konusunda insanlara zaman ve mekan kavramı olmaksızın günün tamamında hizmet verebilen internet gazetelerinin yazılı basına göre de birçok avantaja sahiptir. Bunlar;

- Hızlılık ve anıdalık,
- Multimedya özelliği,
- Etkileşimsellik,
- Hipermetinsellik,
- Haberin okuyucuya ulaşım kolaylığı,
- Hataların kolay düzeltilebilme olanağı,
- Sınırsız haber içeriği oluşturabilme,
- Daha çok reklam alabilme özelliği.

Fakat bu avantajların yanında meslek adına birtakım dezavantajlar da mevcuttur. Bu dezavantajlar şunlardır;

Doğruluğundan emin olunmayan bilgilerin denetimden geçmeden paylaşılabilmesi
Gazetecilik mesleğinden uzak olan kişilerin haber dilini yanlış kullanması ve olumsuz etkileri

- Siber saldırılara maruz kalınabilmesi
- Dezenformasyon tehlikesi
- Tek tip habercilik.

Gerçek dünyanın baskı ve sınırlılıklarından uzak bu internet ortamında, gazetecilik mesleği adına ihlaller artmış ve internet gazeteleri kişilik haklarının ihlallerine ve etik ihlallere sebebiyet verebilmektedir (Dolgunyürek, 2018: 205-234)

3. Etik Kavramı ve Medya Etiği

Latince ‘ethicus’, eski Yunanca ‘ethikos’ ‘adetler, alışkanlıklar’ anlamında kullanılan ‘etik’ sözcüğü, günümüzde ‘mesleki ahlak’ olarak özelleşmiş bir alanda kullanılmaktadır (Büyükbaykal, 2004).

Etik, bu alandaki araştırmacılar tarafından genel olarak, insan davranışlarını ahlakilik kuralları çerçevesinde inceleyen bir bilim dalı olarak tanımlanmaktadır ve felsefenin bir alt dalı olarak kabul görmektedir (Cevizci, 2014: 218).

Etik kavramı, insanların inançlarına yönelik davranışlarının şekillenmesinde büyük rol oynamaktadır. Felsefenin bir dalı olarak kabul edilen etik; toplumun nasıl yaşaması gerektiğini ve bu yaşam içerisindeki davranışları akıl süzgecinden geçirmesini hedeflemektedir. Bu düşün-ceden yola çıkılarak her toplumun kendi içerisinde özdeşleşmiş kendine has etik kuralları vardır. Etiği kısaca tanımlayacak olursak; felsefenin bir dalı olarak ahlaki sorunlar ve ahlaki yargılar çerçevesinde felsefi düşünmek olarak adlandırılabilir (Özgen, 2006: 46-47).

Medya kelimesi ise tarihte ilk kez Antik Çağ'da kullanılmıştır. Roma İmparatorluğu'nun yıkılmasını baz alırsak bu olaydan tam 1000 yıl önce Antik Çağ'da Hazar Denizi etrafında bir bölgede kullanıldığı belirtilmektedir. The Oxford English, Merriam -Webster ve Encarta sözlüklerinde, medya sırasıyla 'kitle iletişim aracı', herhangi bir iletişim ajansı veya aracı, 'televizyon, radyo, dergi ve gazetelerin de dahil olduğu çeşitli kitle iletişim araçları' olarak tanımlanmıştır. Diğer mesleklerde olduğu gibi medya alanında çalışanlar için uyulması gereken mesleki etik ve ahlak kuralları vardır. Etik, sözlü ve yazılı olan bir güven mesajıdır. Dördüncü kuvvet olarak adlandırdığımız medya kendi içerisinde gereken özdenetimi sağlamalıdır çünkü bu kuvvet tüm dünyayı etkileyebilecek bir güç haline gelmiştir. Güvenilir olmak adına medyanın etik kimliğini koruması gerekmektedir (Yeşil, 2014: 1665-1684).

Mesleki ahlak çerçevesinde medyayı kullanan bireyler ile işbirliği içerisindeki bu meslek odaklı çalışan üyeler tarafından belirlenmiş ilkeler ve bu ilkeler üzerinden kabul edilmiş nizamlar medya etiği kapsamında mevcuttur. Medya etiği kavramında önemli olan toplumsal sorumluluğu üstlenme ve buna dayalı çalışmaları üzerine alarak bunlardan sorumlu olma meselesidir. Etik kavramı medya alanındaki tüm çalışanlar tarafından bilinmesi gereken bir konudur. Politika, ekonomi, spor gibi ve ahlaka dayalı tüm alanların tanımlanmasında, hedef kitleye yönelik mesleki amaçların gerçekteştirilmesinde yardımcı olmaktadır.

Medya etiği; liberal toplumlardaki özgürlüğünü, piyasanın ekonomik denetiminden ve devletin dayattığı siyasi baskıdan arındırılmış olma çabası içerisinde olan sektörü ticarileştirmeye karşı sergilediği duruştur (Birsen, 2019: 41).

Türkiye'de gazetecilik alanında etik kuralları olması gerekliliği ilk kez 1935'de Türk Basın Kongresi'nde dile getirilmiştir. Bu kongrenin toplanmasına yol açaan gelişme ise 1930'larda tek siyasi parti olan Cumhuriyet Halk Partisi'nin 'Türk reformu' ilkelerini anayasaya dahil etme amacına uygun olarak bir 'Basın Birliği' kurma planıdır. Türkiye'de yaşanan etik adına diğer tarihsel gelişmeleri řu şekilde özetleyebiliriz; 24 Temmuz 1960 tarihinde toplanan gazeteciler ve gazete patronları Basın Etik Kuralları adlı belgeyi ve Basın Onur Kurulu kurulmasını kabul ettiler. 1972 yılında Türkiye Gazeteciler Cemiyeti, International Press Institute tarafından uyarılan Gazeteciliğin Etik Kuralları'nı onaylandı. Profesyonel Etik Kuralları Bildirisi 1980'li yıllarda kurulan Türk Basın Konseyi tarafından yayınlandı. Ancak bu bildiri tüm gazetecileri temsil etmediği düşüncesiyle Türkiye Gazeteciler Cemiyeti tarafından 1998 yılındaki 'Türk Gazetecilerin Hakları ve Sorumlulukları' bildirisi yayımlanarak karşı tavır almıştır. Yapılan bu değişiklikler ya da düşünceler çerçevesinde günümüzde hala etik ihlaller önlemek adına istenilen dene-

tim tam anlamıyla gerçekleşmemiştir ve genel eksiklikler bulunmaktadır. (Yeşil, 2014: 1672-1673).

Medyada etik kuralların genel eksiklikleri şunlardır;

- 1) Yasaklamalarda bulunur fakat çözüme yönelik önerilerde bulunmaz
- 2) Gazeteci ana sorumludur, editör ve mal sahipleri kural dışı bırakılır.
- 3) Profesyoneller daima kodun içeriğinin ne olacağı, sınır çizgisinin nereden geçeceğiyle kaygılanır, ama bu kodların uygulanmasıyla pek ilgilenmezler.

Etik ilkeler genel olarak gazeteciliğin halka karşı olan sorumluluğunu doğru şekilde yerine getirmesini sağlayan ve gazetecilik kimliğinin imajını iyileştirme çabası içerisinde olan meslek ilkeleridir. Gazeteciler toplumun gözünde güvenilirliğini ve saygınlığını kaybetmemek adına etik kurallara azami ölçüde uymak zorundadırlar. Fakat bu etik çalışmalar ve meslek ilkeleri asla basın özgürlüğüne zarar vermemelidir. Unutulmamalıdır ki basının özgür olmadığı yerde etik kavramı aranmaz.

4. 5651 ve 7252 Sayılı Kanun Çerçevesinde İnternet Gazeteciliği

İnternet üzerinden aktarılan görüşlerin ve paylaşımların kabul edilebilir ya da edilemez olduğunu tanımlayan kurallar internet etiği olarak ifade edilmektedir. Bahsedilen bu kurallar, internet kullanırken toplumsal haklara saygı gösterme konusunda ne yapılıp ne yapılamayacağı ile ilgilidir. Sorunsuz bir internet ortamı yaratmak adına etik kuralların herkes tarafından benimsenmesi ve uygulanması gerekmektedir (Dolgunyürek, 2018: 214)

Toplumsal yaşam sürecinde giderek daha fazla duymaya alıştığımız etik kodlar, “tıbbi etik”, “yargı etiği”, “biyoetik”, “bilişim etiği”, “medya etiği”, “siyasi etik”, “insan hakları etiği”, “bir arada yaşama etiği” başlıklarından da anlaşılacağı üzere; belli yaşam, meslek ve çalışma alanlarında insanların birbirleriyle olan ilişki ve davranışlarını düzenlemek amacıyla bilinçli insan faaliyeti ve organizasyonu ile belirlenmiş nispeten sistematik bir bütünlük arz eden, soyut ve genel ahlaki ilkelerden ve standartlardan oluşturulmuş bütünlüğü ifade eder anlamda kullanılmaktadır (Yüksel, 2015: 9-26)

Geleneksel medyada olduğu gibi internet gazeteciliğinde de kurumlar tarafından benimsenmiş ya da benimsenmesi gereken etik ilkeler mevcuttur. Türk basınında gazeteciliğin temelindeki meslek ilkeleri genel olarak basın örgütleri ve basın kuruluşları tarafından düzenlenmiştir. Basın Konseyi'nin 'Basın Meslek İlkeleri', Türkiye Gazeteciler Cemiyeti'nin 'Hak ve Sorumluluklar Bildirgesi', Ekonomi Muhabirleri Derneği'nin 'Etik İlkeleri', Medya Etik Konseyi'nin 'Etik İlkeleri' başlıca basın etik ilkeleridir. Bu meslek kuruluşlarının genel olarak benimsediği ilkeler;

Gazete çalışanları, halka gerçekleri olduğu gibi aktarmalı ve doğru haber vermeli

Haberin içerisinde bulunan doğrular ne olursa olsun değiştirilmemeli

Gazeteci kamu yararına hizmet etmenin bilincinde olmalı

Gazeteci asla kişisel çıkar gözetmemeli

Kışkırtıcı yayın yapılmamalı

Objektiflik ilkesi esas alınmalı ve tarafsız olunmalı

Kişileri din, dil, ırk, cinsiyet, ve milliyeti nedeniyle ayırtmamalı

Cevap ve düzeltme hakkına saygılı olmalı

Tüm toplumun onur ve haysiyetine saygılı olmalı

Gazeteci 18 yaşından küçüklerin asla isimlerini açık bir şekilde vermemeli ve fotoğraflarının yayınlanmamalı

Bilgi alma, yorum yapma ve eleştiri özgürlüklerini savunmalı olarak kabul edilmektedir (Erimli, 2014: 23-34).

Türkiye’de internet gazeteciliğinde yaşanan etik sorunların bazı temel dayanakları vardır. Bunlar; Hukuki açıdan internet ile ilgili olarak yasal düzenlemelerin tam olarak belirtilmemiş olması, ortaya çıkan sorunlar, haberlerin içeriğinin güven açısından tartışmaya açık olması, birçok sitede aynı içeriğin saptanması yani gazetecilik yerine kopyala yapıştır habercilik anlayışın benimsenmesi, çalışanların ya da işverenin sitede yayınlanan içeriklerde hassas davranmaması” örnek olarak gösterilebilmektedir (Bulunmaz, 2011: 24-46).

İnternet gazeteciliğindeki içerik üretiminin yazılı basından farklı olması beraberinde birçok etik sorunu da ortaya çıkartmıştır. Türkiye’de gazetecilerin sorumlulukları Basın Kanunu, Türkiye Gazeteciler Cemiyeti (TGC) Hak ve Sorumluluk Bildirgesi (TGC, t.y.), Basın Konseyi Meslek İlkeleri gibi yasal düzenlemelerle belirlenmesine karşın, söz konusu düzenlemelerin hepsi geleneksel gazeteciliği referans almakta ve internet gazeteciliğinin gereksinimlerini karşılamamaktadır (Özel ve Deniz, 2019: 443-465).

Haberin topluma doğru aktarımının yapılmaması, haber dilinin yanlış kullanılması, haber ve reklam arasındaki ayrımın yapılamaması, özel yaşama saygısızlık, kişilik hakları, eleştiri sınırlarının çizilmemesi, ayrımcılık, haber kaynaklarıyla ilişkiler, haber kaynağının gizliliği, çocuklara yönelik haberlerde oluşan etik sorunlar, cinayet, intihar gibi trajik olaylara ilişkin etik sorunlar ve paralı habercilik, Süleyman İrvan’a göre internet gazeteciliğinde ve medyada yaşanan etik sorunların başlıcalarıdır (Özel ve Deniz, 2019: 447).

Türkiye’de internette yapılan paylaşımlara yönelik ilk düzenleme, 2007 yılında kabul edilen 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve “İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi Ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun”la olmuştur. Bu kanunun başlıca iki özelliği; internetle ilgili aktörlerin belirlenmesi ve sorumlulukların tanımlanmasıdır. 5651 sayılı kanun ile içerik sağlayıcı, yer sağlayıcı, erişim sağlayıcı ve toplu kullanım sağlayıcıların yükümlülük ve sorumlulukları ile internet ortamında işlenen belirli suçlarla içerik, yer ve erişim sağlayıcıları üzerinden mücadeleye ilişkin esas ve usullerinin düzenlenmesi amaçlanmıştır (Baran, 2018: 387-404).

Fakat bu kanun çerçevesinde yürürlüğe girdiği tarihten itibaren internete yönelik kanunlar çerçevesinde yeterli olmadığı saptanmış ve bir sansür yasasıymış gibi algılanmıştır. Bunun temel örneklerinden biri 2008 yılında Youtube’un erişime kapatılması olmuş ve bu süreç iki yıl sürmüştür (Canata, 2018: 94).

Türkiye’de 5651 sayılı kanun ile internete gelen yasal düzenlemelerin var olan sorunları

çözme konusunda yetersiz olduğu görülmüştür. Bu kanun hükmünde internet gazeteciliği çatısı altında çalışanlara yönelik doğrudan bir düzenleme bulunmamaktadır. 31 Temmuz 2020 tarih ve 31202 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 7253 sayılı kanun kapsamında 5651 sayılı kanuna yönelik önemli düzenlemeler yapılmıştır. Sosyal medya ağlarına ilişkin getirilen değişikliklerin amacı, 7253 sayılı Kanunun gerekçesinde “devletlerle birlikte sosyal ağ platformlarının da yasadışı içerikle mücadelede sorumluluk üstlenmesine yönelik yükümlülükler getirilmesine duyulan ihtiyaç” olarak gösterilmiştir. 5651 sayılı Kanuna, içerik sağlayıcı/yer sağlayıcı/erişim sağlayıcı/toplu kullanım sağlayıcı gibi tanımların yanı sıra, “sosyal ağ sağlayıcı” tanımı eklenmiştir. Buna göre sosyal ağ sağlayıcılar, “sosyal etkileşim amacıyla kullanıcıların internet ortamında metin, görüntü, ses, konum gibi içerikleri oluşturmalarına, görüntülemelerine veya paylaşımlarına imkân sağlayan gerçek veya tüzel kişiler” olarak tanımlanmışlardır. İlgili Kanun ile sosyal medya platformlarında yapılan yayınların düzenlenmesi ve internet aracılığı ile işlenen suçlara karşı mücadele verilmesi amaçlanmaktadır.

Bu kanun nezdinde de yapılan düzenlemelerde internet gazeteciliğine yönelik ilgili madde olmaması büyük eksiklik olarak göze çarpmaktadır. Çünkü okurlar için oldukça önemli olan internet gazeteciliği sınırsız bir şekilde bilgiyi toplumun hizmetine tek bir tık ile sunabilmektedir. Bu bilgi akışı profesyonel mesleği gazetecilik olmayan kişiler tarafından meslek ilkeleri ihlal edilerek ‘haber sitesi’ çatısı altında virüs gibi enformasyon yayabilmektedir. Bundan dolayı yasal çerçeve içerisinde bu mecra üzerine direkt ilgili kanunlar getirilerek yanlış bilgi akışı ve etik ihlallerin son bulması amaçlanmalıdır (Baran, 2018: 397)

Etik ihlalleri daha aza indirmek adına ve internet gazetelerinin daha etik ve mesleki kurallar çerçevesinde ilerleyebilmesi için internet gazeteciliğinin hukuki bir dayanak noktası görüldüğü üzere bulunmamaktadır. Bunun için kurumların kendi içerilerinde özdenetim gerçekleştirmeleri problemleri çözmek adına yardımcı olabilmektedir. Özdenetim: kurumun kendi içerisinde denetim sağlaması veya benzer kuruluşların aynı çatı altında toplanmalarından oluşan örgütlenmelerin gerçekleştirdiği denetim olarak ifade edilmektedir. Özdenetim yapılması basın özgürlüğü adına bir engel değil, bilakis gelişmişlik düzeyinin bir göstergesidir. Bu sayede en azından kurumların kendi içerilerinden başlayarak tüme varım hedeflenerek internet gazeteciliğinde yaşanan etik sorunları çözmek adına bir çözüm yolu olabileceği öngörülebilmektedir (Avşar, 2014)

5. Sonuç

Gazetecilik çalışmalarının internet ortamında yaygınlaşmasından bu yana bu alanda yaşanan etik ihlalleri önlemek tam anlamıyla gerçekleşmemiştir. Kurumların kendi içerilerinde belirledikleri etik kodlar bu yaşanan etik ihlalleri sınırlandırsa da profesyonel mesleği gazetecilik olmayan kişilerin rahatlıkla internet haber siteleri üzerinden yapabildikleri paylaşımlar ve sosyal medya aracılığıyla topluma yayılması, internet gazeteciliğine olan güvene doğrudan olumsuz etkide bulunmaktadır.

İnternet gazeteciliği, bilgiye ulaşma konusunda kolaylık sağlarken güvenilirlik bakımından ise sorunlar yaratmaktadır. Ana akım medyaya göre çok daha büyük olan bu güvenilirlik problemlerinin temelinde ise haber kaynağındaki belirsizlikler yatmaktadır. Ayrıca tıklanma kaygısı ve daha fazla gelir elde etmek adına verilen reklam alma savaşları da etik dışı tavırlar

sergilenmesindeki başlıca problemlerdir.

İnternet gazeteciliğindeki bu etik dışı davranışların tamamen önüne geçilememesindeki sebepler ise yüzlerce haber sitesinin varlığına rağmen herhangi bir yasal düzenlemeye tabi tutulması ve internet ortamında çalışan kişilerin hassasiyet göstermemeleridir. Hem 5651 hem de 7253 sayılı kanunlar ile internet gazeteciliğine yönelik düzenleme getirilmemesi bu alanda büyük bir yasal boşluk olarak kendini göstermektedir. Bunun için kurumların etik kodlar olarak adlandırdığımız mesleki çalışmalarda evrensel doğruları belirleyerek yaşanan etik ihlallerin önlerine geçmeleri gerekmektedir. Bu doğrultuda kurumlar haberleri kendi özenetimlerini sağlayarak oluşturmalı ve daha sonra haberleri okuyucuyla paylaşmaları gerekmektedir. Bu çalışmaların yapılması internet gazeteciliğinin geleceği ve topluma sağlıklı bir aktarımı açısından büyük önem taşımaktadır. İnternet gazeteciliği kavramı yeni iletişim teknolojileri arasında gelişme süreci devam eden bir süreci anlatmaktadır. 21. Yüzyıl teknolojinin iletişim alanında yoğunlukla kullanılmaya ve kitle iletişim araçlarının yeni yüzünü oluşturmaya başlamıştır. Etik değerler basılı gazetecilik konusunda oturtulmuş olsa da İnternet gazeteciliği konusunda uygulamalar yeni gelişmeler göstermektedir. Bu anlamda bu yeni alanda yapılacak yeni yasal düzenlemelerin gelecek dönem de gündem de olacağı görülmektedir. Bu konu ileri bir araştırma olarak irdelenmesi gereken bir durumu da ortaya koymaktadır.

KAYNAKÇA

- Avşar, Z. (2014). Sosyal Sorumluluk ve Medyada Ombudsmanlık Uygulamaları. *Ombudsman Akademik*.
- Baran, S. (2018). Türk Basın Kanunlarının Genel Görünümü ve 5651 Sayılı Kanunun İnternet Gazeteciliğine Etkileri Üzerine Bir Tartışma. *Erciyes İletişim Dergisi, C/S 5 (4)*.
- Birsen, H. (2019). *Geleneksel Medyadan Yeni Medyaya Basın Ahlakı*. Eskişehir: Gece Akademi.
- Bulunmaz, B. (2011). İnternet Gazeteciliğinin Medya Dünyası İçindeki Rolü ve Ekonomik Boyutları. *Marmara İletişim Dergisi, C/S 0 (18)*.
- Büyükbaykal, C. (2004). Basında Etik Anlayışı. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, C/S 0(20)*.
- Canata, F. (2016). 5651 Sayılı Kanun Kapsamında İnternet Düzenlemeleri ve Düşünce – İfade Özgürlüğü Üzerine Bir Değerlendirme. *Türk Kütüphaneciliği Dergisi, C/S 30 (2)*.
- Cevizci, A. (2014). *Felsefeye Giriş*. İstanbul: Say Yayınları.
- Dolgunyürek, D. Ö. (2018). İnternet Gazeteciliğinde Ortaya Çıkan İhlallerin Önlenmesi İçin Çözüm Önerileri ve İnternet Gazetecilerinin Hakları. *Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, C/S 2 (1), 205-234*.
- Erimli, B. (2014). Gazetecilik Meslek İlkelerinin Uygulanmasını Engelleyen Unsurlar ve Çözüm Önerileri. *İnsan ve İnsan, C/S 1 (1)*.
- Gezgin, S. (2018). *Dijital Çağda İletişim*. İstanbul: Eğitim Yayınevi.

- Özel, E. K. ve Deniz, Ş. (2019). “Tık” ve “Etik” Arasında Sıkışan Gazetecilik: İnternet Gazeteciliğinin Ortaya Çıkardığı Yeni Etik Sorunlar Ve Gazetecilerin Konuya Bakış Açısı Üzerine Bir Araştırma. *Erciyes İletişim Dergisi, C/S 6* (1).
- Özgen, M. (2000). İnternet ve Türkiye’de İnternet Gazeteciliği. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, C/S 0* (10), 57-64.
- Özgen, M. (2006). *Gazetecinin Etik Kimliği*. İstanbul: Set-System Yayınları.
- Yeşil, M. M. (2014). Gazeteciliğın Etik Kuralları, İhlaller ve Olası Önlemler: Gazetecilerin Etik Algılaması; Görüş ve Önerileri-Nitel Bir Araştırma. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, C7S 9* (2).
- Yüksel, M. (2015). Etik Kodlar, Ahlak ve Hukuk. *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, C/S 5* (1).